

Laurențiu Nistorescu, *Oglinzile Celuilalt. Barbaricum, între admirație și teamă*, Timișoara, Editura Universității de Vest, 2017, 218 p.

Fixându-și un tărâm de cercetare complex, care presupune, deopotrivă, investigarea operelor care vorbesc despre *barbaricum* în spațiul latin, pe de o parte, și, pe de alta, analiza acestora în contextul evoluției societății, cartea lui Laurențiu Nistorescu, *Oglinzile Celuilalt. Barbaricum, între admirație și teamă*, se dovedește o cercetare solidă, edificată într-o arhitectură laborioasă, cu multiple deschideri și concluzii de o mare densitate ideatică. Meritul său capital îl constituie, din punctul meu de vedere, perspectiva integralistă, ce pune laolaltă literatura latină, mentalitățile romane, istoria genului, cele mai noi teorii în domeniu. Preocupat constant de comprehensiunea problematicei abordate, Laurențiu Nistorescu explorează și cartografiază teritorii diverse (istoria mentalităților, evoluția în spațiul cultural latin a ideii de *barbaricum* așa cum o reflectă textele literare, dar și teoriile moderne asupra subiectului), elaborând o veritabilă strategie de călătorie în universul semnificațional al conceptului de *barbaricum*.

Lucrarea se articulează după o dinamică impusă de relația antinomică, în acest caz, admirație – teamă față de Celălalt, urmărind cu sagacitate dimensiunea instituțională pe care o dobândește barbaritatea, după cum o denumesc autorul. Declarând capcanele pe care tema sa le presupune, autorul își circumscrie deopotrivă și sfera investigațională, precum și instrumentele fundamentale de care uzează, sociologia imaginarului, așa cum o reflectă textele literare, *largo sensu*: „nu realitatea istorico-factuală desemnată prin această vocabulă, ci *imaginea* (s. m.) sa” (p. 24). Cum procedează pentru acest obiectiv? Fără să se limiteze la o simplă incursiune, fie ea și diacronică, pe traseul unei noțiuni transformate treptat în concept, autorul cărții străbate toate nivelurile și dimensiunile existenței, pentru a vedea devenirea ideii de *barbaricum*. Astfel, pe cât de simplu și de unidimensional ne apare a fi aprioric subiectul, pe atât ni se dezvăluie de complex și de profund, grație unei cercetări în care sunt juxtapuse etapele devenirii conceptului în lumea romană și, totodată, elementele care au dus

la schimbarea de percepție asupra acestui aspect. Acest proces se desfășoară cu o rară minuție în cele cinci capitole ale cercetării, fiecare constituind o etapă decisivă în construirea edificiului: *Capitolul 1. Așezarea în paradigmă* (pp. 11–53), *Capitolul 2. Între disprețul și admirația latentă a scriitorilor latini* (pp. 54–111), *Capitolul 3. Realitate istorică și opțiune literară* (pp. 112–158), *Capitolul 4. De la Barbaricum nostrum la Dacia Felix* (pp. 159–190), *Capitolul 5. Între Romanitate și Barbaricum: un exercițiu aplicativ* (pp. 191–197). Un *Index: Entități din Barbaricum* (pp. 211–218) întregeste o cercetare ce se desfășoară pe paliere multiple și convergente. Înșiruirea capitolelor fundamentale, ce își subsumează mai multe subcapitole într-o perfectă organizare logică, probează, chiar la o atare privire sinoptică, coerența logico-teoretică și soliditatea cercetării. Autorul ne cartografiază teritoriul, asaltându-l din toate unghiurile, nemulțumit, scrupulos, îndepărtându-se și revenind, de pe altă traiectorie, pentru a înțelege și a explicita întocmai fenomenele „fluide” – cum el însuși le denumesc – care se petrec în zona mereu în mișcare denumită *barbaricum*. Capacitatea de a realiza o scufundare în chiar centrul preocupărilor sale, dar și, apoi, de a-și lua distanța cuvenită pentru o dreaptă și adecvată analiză constituie altă virtute a cărții lui Laurențiu Nistorescu, indiciu sigur al cunoașterii instrumentelor cu care operează o veritabilă cercetare științifică, dar și al calității investigației autorului.

În egală măsură, structura lucrării, de așezare în dialog a autorului cu sine însuși – într-un plan, cercetătorul rece și distant, în celălalt, omul de cultură pasionat, scrutând cu sagacitate un alt orizont –, conferă lucrării alte virtuți incontestabile. Consecvența îndârjită cu care Laurențiu Nistorescu asaltează subiectul din câmpuri diferite, atenția acordată detaliilor, semnificative în coagularea și devenirea conceptului de *barbaricum*, selectarea subtilă, analiza și ordonarea materiei de investigat, veridicitatea punctelor de vedere, sunt, deopotrivă, mărcile ce asigură excelența cărții.

Virtuților, nu puține și nu mărunte, așadar, ale valoroasei cărți pe care ne-o oferă Laurențiu

* Șeful Laboratorului Zonal de Restaurare al Muzeului Național al Banatului Timișoara.

Nistorescu, evidențiate mai sus, le-aș adăuga încă un element, fundamental: el adună și sistematizează un material informațional bogat, recurge la autoritatea textului autorilor latini, dar, deopotrivă, consultă cele mai numeroase dintre lucrările dedicate acestei teme. O bibliografie foarte amplă și în acord cu cele mai noi cercetări în domeniu, cu preponderență din aria lingvistică engleză, dar și germană și română, îi asigură ancorarea subiectului în stricta proximitate a cercetărilor actuale. În felul acesta, avem avantajul unei priviri implicite și lucide într-un univers ideatic plurivalent,

certificând calități de cercetător meticulos, cu jindul exhaustivității, chiar dacă autorul insistă – cu obstinație, aș zice – să ne asigure că nu urmărește epuizarea problematicii. Marea grijă a autorului pentru decelarea cât mai profundă și nuanțată a fațetelor problematicii investigate, neliniștea spirituală permanentă, ce-l antrenează pe cititor într-un viu și permanent dialog, formula de scriere aleasă, contrapunctică, reprezentând nota personală a lui Laurențiu Nistorescu, constituie laolaltă indiciile certe ale unei cărți ce merită să se impună în spațiul cultural actual.

Valy Ceia

Universitatea de Vest din Timișoara